

A baptizmus megjelenése és fejlődése Szalárd községben

Keresztelő János szolgálati idejétől a reformáció koráig, Bethlen Gábortól napjainkig, Angliától az Egyesült Államokig, Németalföldről Erdélyországig¹ a baptista tanítás és kegyességi gyakorlat nyomon követhető. A baptista egyház ma a világ legnagyobb protestáns felekezete. A baptista felekezet hatékony jelenléte a magyar társadalomban több mint száz esztendeje történelmi tény.² Az, hogy Magyarországot a kilencven esztendővel ezelőtti trianoni döntéskor nem számolták fel teljesen, mint ahogyan az eredeti elgondolás volt, a magyar baptisták elszánt küzdelmének is tulajdonítható. A hányattatott sorsú szent korona hosszú idő után baptista közvetítéssel került vissza Magyarországra. A szovjet uralom, a Közép-európai kommunizmus összeomlásában a vallásszabadságért harcoló baptista felekezetnek is jelentős szerepe volt. Külön tanulmányt igényelne annak bemutatása, mit jelent egy-egy régióban a baptista gyülekezetek működése szociális és kulturális téren.

A reformáció egyik irányzataként³ az anabaptista⁴ gyülekezetek függetlenül egymástól, különböző helyeken és időpontokban alakultak meg.⁵ Jelentősebb képviselők: kezdetben Ulrich Zwingli (1484-1531) Zürichben⁶ és tanítványai – később ellene fordult az anabaptizmusnak.⁷ Conrad Grebel (1498-1526), Felix Manz (1498-1527), Georg Blaurock (1492-1536),⁸ továbbá az első svájci testvérek⁹ közül Stumpf Simon, Wilhelm Reublin, Wytikon falu lelkipásztora Zürich mellett, Johannes Brötli pásztor Zollikonban, Hollandiában Menno Simons (1496-1561),¹⁰ Ausztriában dr. Balthasar Hubmaier (1481-1528),¹¹ a teológia doktora, Michael Sattler. Az 1527-ben megfogalmazott Schleithemi Hitvallás (Confessio Schlattensis) szerint az anabaptista¹² testvérek vallják:¹³

1. a Szentháromság egy Istent és Jézus Krisztust, mint egyedüli közbenjárót Isten és ember között;
2. a hit egyedüli alapja a Biblia, Isten Igéje;
3. az üdvösség kegyelemből, egyedül Jézus Krisztusban való hit által van;
4. az élet minden területén alkalmazni és hirdetni kell az evangéliumot; a világot megtagadni; elutasítani minden háborút;
5. azokat lehet bemeríteni, akik megtérésük után új életet nyertek, és ezt önként kérik;
6. gyakorolni kell az egyházfegyelmet, ami az egész gyülekezet feladata;

¹ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, (Budapest: Baptista Kiadó, 1996), 18.

² Dr. Gerzsényi László, Miklya Luzsányi Mónika, *Mindeddig... az első magyarországi baptista gyülekezet története*, (Budapest: Harmat – Wesselényi utcai Baptista Gyülekezet, 2007), 16.

³ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, (Oradea: Emánuel Egyetemi Kiadó, 2010), 22-25. Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 17.

⁴ Lásd még az 1.25 *Megjelent a „Könyvecske az igaz keresztyéni keresztségről...”* c. kiadvány c. részt.

⁵ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, (Budapest: Magyarországi Baptista Egyház, 1998), 11-13.

⁶ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 23-25.

⁷ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 31-38. Lásd még az 1.25 *Megjelent a „Könyvecske az igaz keresztyéni keresztségről...”* c. kiadvány c. részt.

⁸ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 37-38. Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 23.

⁹ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 25-30.

¹⁰ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 67-69. Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 17.

¹¹ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 71-79. Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 17.

¹² Lásd még az 1.21 „Emlékezz vissza az útra...” *Megemlékezés a reformáció 500. jubileumi esztendő esemény sorozata keretében a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezetben* c. részt.

¹³ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 39-40. Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 30-34.

7. az úrvacsorával csak azok élhetnek, akik megtértek, újonnan születtek, és saját kérésükre bemelegítkeztek.

Az anabaptista tanítás¹⁴ egyik legjelentősebb képviselőiként megemlíthjük Schröter Krisztofot,¹⁵ aki Magyarország északi részén 1523-tól tevékenykedett,¹⁶ valamint Fischer Andrást,¹⁷ aki 1540-ben vértanúhalált halt Krasznahorka várában.¹⁸ A pozsonyi országgyűlés 1548-as határozatával Magyarországon is (hasonlóan más Nyugat-európai országokhoz) elkezdődött az anabaptisták üldöztetése.¹⁹ Bethlen Gábor,²⁰ a nagy fejedelem az üldözés elől a Morvaországból érkező habánokat letelepítette Erdélyben,²¹ és 1621-22-ben kiváltságlevéllel nekik adományozta Alvinc községet. Attól kezdve törvényesen szabadságjogot élveztek.²² Mint kézművesek, gyógyszerészek, orvosok,²³ munkájuk nyomán jelentősen hozzájárultak az ország iparának és kereskedelmének felvirágoztatásához.

A mai magyar baptisták²⁴ nem közvetlen utódai az anabaptistáknak,²⁵ sőt sok csoportosulásuk radikális tanításaival nem tud egyetérteni.²⁶ A mai magyar baptisták hasonlóan minden európai és tengeren túli ország modern baptistáihoz kimutathatóan az 1609-ben (nem minden előzmény nélkül) indult mozgalomból eredeztetik magukat.

A szeparatista, puritán gondolkodású John Smith és Thomas Helwys²⁷ Angliából a királyi önkény elől Hollandiába,²⁸ Amsterdamba menekült egy kisebb csoporttal, és Jézus Krisztus példájára 1609-ben megkeresztelkedett. Ekkor mintegy 40 taggal megalakult a kontinentális Európában az első modern baptista gyülekezet. Thomas Helwys²⁹ később visszatért a szigetországba, és 1612-ben 30 taggal³⁰ megalakította az első baptista gyülekezet Londonban.³¹ A királyi önkény megszűnésével felvirágzik a baptizmus az egész országban, és 1639-ben az óceánon túlra, Amerikába is eljut,³² ahol a legnagyobb protestáns felekezetté nőtte ki magát.

A német Johann Gerhard Oncken (1800-1884) metodista igehirdetés hatására tért meg Angliában.³³ 1823-ban Hamburgba érkezik, ahol az önálló bibliatanulmányozás nyomán felismeri a hitvalló bemelegítés fontosságát, és 1834. április 22-én Barnaby Sears amerikai baptista teológiai tanár által az Elba folyóban alá is merítkezik feleségével,³⁴ valamint öt másik hitvalló társával. Így alakul meg az első hamburgi baptista gyülekezet.

1842. május 5-8 között a város egyharmada tűzvészben³⁵ elpusztul. Az újjáépítésre ér-

¹⁴ Lásd még az 1.26 Megjelent a „Könyvecske az igaz keresztyéni keresztségről...” c. kiadvány c. részt.

¹⁵ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 17.

¹⁶ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 99-100.

¹⁷ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 17.

¹⁸ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 100-103.

¹⁹ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 107.

²⁰ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 18.

²¹ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 34-36. Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 129-130.

²² Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 130.

²³ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 129-130.

²⁴ Lásd még az 1.14 Országos Jubileumi Hálaadó Ünnep Budapesten c. részt.

²⁵ Lásd még az 1.21 „Emlékezz vissza az útra...” Megemlékezés a reformáció 500. jubileumi esztendő eseménysorozata keretében a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezetben c. részt.

²⁶ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 15-30. Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 20.

²⁷ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 68-69.

²⁸ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 39.

²⁹ Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 69.

³⁰ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 18.

³¹ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 39.

³² Szebeni Olivér, *Anabaptisták*, 146-151.

³³ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 39.

³⁴ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 19.

³⁵ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 40.

kező szakmunkások között ott találunk három magyarországi származású asztalos legényt: Rottmayer Jánost,³⁶ Vojka Jánost³⁷ és Marschall Józsefet.³⁸ Munkájuk során kapcsolatba kerültek a tűzvészkarosultakat felkaroló baptista gyülekezettel, ahonnan Oncken azzal a céllal küldte vissza őket hazájukba, hogy hirdessék a megtalált és elfogadott igazságot. 1846 áprilisában hatan érkeznek Ausztria-Magyarország területére: az osztrák Marschall és Hornung Bécsbe, Scharschmidt és Rottmayer Pestre, míg Vojka és a hamburgi Lorders Pécsre ment.³⁹

Az első bemerítést Pesten 1848-ban Oncken⁴⁰ végzi, aki az európai baptizmus atyjának tekinthető.

A baptista eszmék terjedéséhez Magyarországon nagyban hozzájárult a Skót Nemzeti Bibliatársulat jórészt baptista bibliaárusainak munkája. Magyar nyelvű Bibliákat adtak a nép kezébe, és bibliaköröket alapítva házi összejöveteleken terjesztették az igei alapú baptista tanokat. Ennek a bibliatársaságnak lett 1865-ben munkatársa Rottmayer János, és költözött 1866-ban Pestről családjával Kolozsvárra.⁴¹ Ezt a munkát folytatta a Brit és Külföldi Bibliatársulat is bibliaárusaival, akik közé tartozott két jelentős missziómunkás: Novák Antal⁴² (1828-1877) és Meyer Henrik (1842-1919).⁴³

1873. március 6-án Budapestre érkezik feleségével Meyer Henrik. Ő is Oncken tanítványa volt. 1874. december 27-én bemeríti az első tagokat, így megalakul az első budapesti, német nyelvű baptista gyülekezet. Novák Antal bibliaárus⁴⁴ által eljutott a baptista tanítás Nagyszalontára is. 1874 őszén Kornya Mihály (1844-1917) részt vesz a Lajos János puska-műves házában Novák által tartott bibliaórákon.⁴⁵ 1875. augusztus 26-án Kornya Mihály hét társával együtt bemerítkezik Meyer Henrik által Békésgyulán a Fehér-Körös vizében, és ezzel Szalontán megalakult⁴⁶ Magyarország első magyar baptista gyülekezete.⁴⁷

1877 novemberében Johann Fridrich Oncken hamburgi prédikátor és Meyer Henrik Budapestről Szalontára jön, és a környékbeli missziómunkások, valamint a szalontai testvérek részvételével bibliakonferenciát tart.⁴⁸ Hasznos tanácsokkal látják el a missziómunkára készülőket. Ez alkalommal Kornya Mihályt gyülekezeti vénné avatják, ezzel felhatalmazva az úrvacsora és a bemerítés szolgálatára.⁴⁹ Kornya Mihály 1878. pünkösd másodnapján első

³⁶ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 24-29. Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 40-42.

³⁷ Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 30-32.

³⁸ Uo. 19, 32.

³⁹ Uo. 20-21.

⁴⁰ Uo. 22.

⁴¹ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 40-42.

⁴² Bereczki Lajos, szerk., „Krisztusért járva követségben”, 33-35.

⁴³ Lásd még az 1.1 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet rövid története* c. részt.

⁴⁴ Borzási István, „Emlékezzél meg az ősidőkről!”, 43. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, (Szalárd: Kiadta a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet, 2011), 9.

⁴⁵ Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, (Budapest: Felelős kiadó: Fortin László, 1990), 45.

⁴⁶ Lásd még a 2.6 *Pünkösd, a Gyülekezet születésének ünnepe* c. részt.

⁴⁷ Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 48. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 9.

⁴⁸ Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 55. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 9.

⁴⁹ A Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály krónikája* c. egyháztörténeti műben ez az adat szerepel. Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály krónikája, Néprajzi és egyháztörténeti emlékek*, 56. Újabb kutatások eredményeként azonban meglett állapítva, hogy ez alkalommal Kornya Mihály diakónussá lett felavatva. Lásd: Meyer Henrik, *Önéletrajz*, kézirat, (Budapest: Magyarországi Baptista Egyház Levéltára). 53.

misszióúttjára Balogh László társaságában Biharugrára,⁵⁰ később távolabbi és egyre távolabbi vidékeket bejárva hirdeti az evangéliumot. Kornya Mihály⁵¹ az európai baptizmus egyik legeredményesebb missziómunkása: egyedül több mint 11.000 hitvallót merített alá!⁵²

Szalárdot, mint a környéken legnagyobb községet, néhány más Bihar megyei községgel (Bihardiószeg, Bihar) együtt szemelte ki Kornya Mihály, ahol missziómunkát kezdjen, hogy később a gyülekezet megerősödve a vidék missziós központjává váljon.⁵³ Kornya Mihály már 1886-ban felkereste Szalárd községet,⁵⁴ hogy idejében alapot vethessen a baptista missziónak. Első látogatása során szép számú hallgatóság előtt hirdette az evangéliumot. Hallgatóit hívta a megtérésre, és a hitvalló bemelegítés gyakorlására buzdította. Ez a próbálkozása sikertelennek bizonyult: Kornya Mihály az éjszakát a falu melletti szérűn, egy szénakazal tövében töltötte. Közel öt évnek kellett eltelnie, hogy folytatódhasson az elkezdett munka Szalárdon. Ebben az időszakban Szalárdnak 1913 magyar ajkú lakosa volt.⁵⁵

A Szalárd községhez tartozó Hegyközszentimre neves szülötte Sámsoni István.⁵⁶ 1864-ben egyszerű földműves családban látott napvilágot,⁵⁷ és nevelkedett fel. Mint fiatalember, a katonai szolgálatot a huszárok között Bukovinában, Szadagóra községben töltötte, ahol megtért, és megváltozott az élete.⁵⁸ 1890. május 11-én Kornya Mihály⁵⁹ által Bihardiószezen⁶⁰ öt társával együtt bemelegített.⁶¹ Ezek között volt többek között Alaffi Zsigmond⁶² és Balázsházi Lajos. Ezzel Hegyközszentimrén hat taggal megalakult a baptista gyülekezet.⁶³

1896-ban gyülekezeti vénné avatják,⁶⁴ 1899 és 1900 között bibliaiskolát végez,⁶⁵ ezután előbb a bihari tájakon,⁶⁶ majd a Szilágyságban bibliaárusként és úttörő⁶⁷ missziómunkásként tevékenykedett.⁶⁸ A Szilágyságban körzeti munkásnak választják meg. Munkája nyomán sok gyülekezet alakult. Nagy bemelegítéseket tartott a Berettyó és Kraszna vizében 50-60 bemelegítővel. 1912-ben 27 gyülekezetet adott át, amikor a sátoraljaújhelyi gyüle-

⁵⁰ Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály krónikája, Néprajzi és egyháztörténeti emlékek*, 56-59. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 9.

⁵¹ Lásd még az 1.1 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet rövid története* c. részt.

⁵² Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 93-95.

⁵³ Kiss László, *Szalárd, mint a Berettyó-menti missziós tájak központja*, kézirat, (Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, 1991), 1.

⁵⁴ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 13.

⁵⁵ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, (Szalárd: a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet Archivuma, 1991), 1.

⁵⁶ Lásd még az 1.13 *Sámsoni István (1864-1933) baptista úttörőmunkás és kerületi prédikátor életrajza* c. részt.

⁵⁷ Zeffler Antal, *Hegyközszentimrei krónika, Emlékirat!*, kézirat, (Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.), 1.

⁵⁸ Zeffler Antal, *Hegyközszentimrei krónika, Emlékirat!*, kézirat, 1-2.

⁵⁹ Lásd még az 1.6 *Kornya Mihály palástja* c. részt.

⁶⁰ Zeffler Antal, *Id. Sámsoni István prédikátor életrajza*, kézirat, (Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.), 1.

⁶¹ Zeffler Antal, *Hegyközszentimrei krónika, Emlékirat!*, kézirat, 2.

⁶² Kiss László, *Alaffi Zsigmond életrajza bemelegítésének századik évfordulójára*, kézirat, (Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.), 1.

⁶³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 15.

⁶⁴ Zeffler Antal, *Hegyközszentimrei krónika, Emlékirat!*, kézirat, 2-3. Zeffler Antal, *Id. Sámsoni István prédikátor életrajza*, kézirat, 4-5.

⁶⁵ Zeffler Antal, *Id. Sámsoni István prédikátor életrajza*, kézirat, 3.

⁶⁶ Uo. 4.

⁶⁷ Lásd még az 1.11 *Széll Mihály (1863-1954) baptista úttörőmunkás és körzeti prédikátor életrajza* c. részt.

⁶⁸ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 15.

kezet körzeti munkása lett.⁶⁹

Hegyközszentimre másik jelentős szülötte Alaffi Zsigmond. 1862-ben született és családja körében itt nőtt fel. Kapcsolatba kerül Kornya Mihállyal, hitre jut, és 1890. május 11-én bekerül Diószegen.⁷⁰ Az úttörő munkát a Berettyó-menti tájakon kezdte, majd ki lett rendelve a Várad-környéki és Körös-völgyi el nem ismert gyülekezetekbe körzeti munkásnak, de tevékenykedett a Szilágyságtól⁷¹ a Székelyföldig sokfelé. 1921-től a Romániai Szabad Baptisták Szövetségének elnöke, majd Bihar és Arad megyében, valamint a fugyivásárhelyi gyülekezetben tevékenykedett.

Így ebből a csoportból került ki és lett Kornya Mihály munkatársa a missziómunkában Szalárdtól elkezdve egész a Szilágyságig Sámsoni István⁷² és Alaffi Zsigmond, akik a magyar baptista mozgalom történelmi jelentőségű úttörő munkásai lettek. A bihardiószegi testvérek segítségével újra elkezdik az úttörő⁷³ munkát Szalárdon⁷⁴ Kornya Mihály vezetésével, aminek 1891-ben meg is lett az eredménye. 1891. november 12-én nagyszámú nép előtt a Berettyó folyóban,⁷⁵ az egykori Adorján vár mellett újszövetségi bemerítésben részesült Kornya Mihály által⁷⁶ a szalárdi gyülekezet első 12 alapító tagja.⁷⁷ A gyülekezet irattárában található a korabeli anyakönyv *Baptisták- anyakönyv a felvettekről* címmel. Az ebben található adatok szerint az alapító tagok névsora a következő:⁷⁸

1. Kerekes András	7. Sípos Imre
2. Szabó Zsuzsánna	8. Elek György
3. Farkas Zsigmond	9. Veres Sára
4. Pál Sándor	10. Lőrinczi Mihály
5. Varga Dániel	11. Elek Juliánna
6. Kocsis Sándor	12. Erdőháti Károly

A kezdeti nehézségek után a következő években bemerítések sora és a bemerítést önként kérők sokasága követte példájukat.⁷⁹

1. 1891. november 12-én 12 személy – Elek György csoportja⁸⁰
2. 1892. október 14-én 13 személy – Kocsis István csoportja⁸¹
3. 1893-ban 22 személy – Bozsódi Zsigmond és Deák Sándor csoportja⁸²

⁶⁹ Zeffér Antal, *Id. Sámsoni István prédikátor életrajza*, kézirat, 5.

⁷⁰ Kiss László, *Alaffi Zsigmond életrajza, bemerítésének századik évfordulójára*, kézirat, 1.

⁷¹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szölok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 15.

⁷² Lásd még az 1.13 Sámsoni István (1864-1933) baptista úttörőmunkás és kerületi prédikátor életrajza c részt

⁷³ Lásd még az 1.11 Széll Mihály (1863-1954) baptista úttörőmunkás és körzeti prédikátor életrajza c részt.

⁷⁴ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szölok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 15.

⁷⁵ Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 120.

⁷⁶ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 1.

⁷⁷ Kiss László, *Szalárd, mint a Berettyó-menti missziós tájak központja*, kézirat, 2.

⁷⁸ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, (Szalárd: a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet Archívuma, é. n.), 3. n. 2.

⁷⁹ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 1.

⁸⁰ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 3. n. 2.

⁸¹ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 3-5. n. 2.

⁸² *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 5-9. n. 2. Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 120.

4. 1894-ben 21 személy – id. Király András csoportja⁸³
5. 1895. július 11-én 9 személy – Kerekes Margit csoportja⁸⁴
6. 1897. június 7-én 6 személy – id. Elek Lajos csoportja⁸⁵

Kornya Mihály által bemelegített⁸⁶ megtérők, akik a szalárdi gyülekezet tagjai lettek 1897-ig összesen 83 személy.⁸⁷

A gyülekezeti összejöveteleket Ilyés Lajos Danca-parti házában tartották,⁸⁸ de a megnövekedett taglétszám miatt elhatározták, hogy imaházat építenek.⁸⁹ 1896-ban Pál Sándor által erre a célra a gyülekezetnek ajándékozott üres telekre Papp József vezetésével egy év alatt felépült az imaház, amit 1897-ben ünnepélyes keretek között meg is nyitottak.⁹⁰ Ezt követően a közösség tovább fejlődött, és az évek során újabb bemelegítések következtek.⁹¹

1904-ben a faluban tűzvész pusztított,⁹² sok ház leégett, ezek között több gyülekezeti tagnak a háza is.⁹³ Ennek ellenére komoly anyagi áldozatok árán a gyülekezet az erdélyi baptista gyülekezetek közül elsőként vásárolt orgonát⁹⁴ Susenik János orgonaépítő mestertől. Ezen a hangszeren először Fodor Gyula helyi református kántortanító játszott.⁹⁵

Szalárd jeles szülötte Bozsódi Zsigmond.⁹⁶ 1842. március 31-én született, református családban, foglalkozása szerint pásztorember volt. Egy alkalommal a helyi templomban hallva a Jó Pásztorról hirdetett Igét, Isten Lelke megérintette. Kapcsolatba került a nemrég megalakult⁹⁷ helyi baptista gyülekezettel, és hamarosan megtért.⁹⁸ 1893-ban Kornya Mihály által bemelegített a Berettyó folyó vizében.⁹⁹ Gyülekezeti megbízatást kapott a szolgálatra, majd rövidesen vénné avatták,¹⁰⁰ Elek Lajost és Deák Sándort pedig diakónussá.¹⁰¹ Ők

⁸³ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 7-11. n. 2. Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 127.

⁸⁴ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 11. n. 2. Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 127.

⁸⁵ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 13. n. 2. Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 127.

⁸⁶ Lásd még az 1.6 *Kornya Mihály palástja* c. részt.

⁸⁷ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 21.

⁸⁸ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 21-23.

⁸⁹ Kiss László, *Szalárd, mint a Berettyó-menti missziós tájak központja*, kézirat, 2.

⁹⁰ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2.

⁹¹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 27.

⁹² Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2.

⁹³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 28.

⁹⁴ Lásd még az 1.15 „*Száz éve már, hogy tart a kegyelem...*” *100 éve alakult meg a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet énekkara* c. részt.

⁹⁵ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2.

⁹⁶ Lásd még az 1.9 *Bozsódi Zsigmond (1842-1920) baptista prédikátor és körzeti munkás életrajza* c. részt.

⁹⁷ Lásd még a 2.6 *Pünkösöd, a Gyülekezet születésének ünnepe* c. részt.

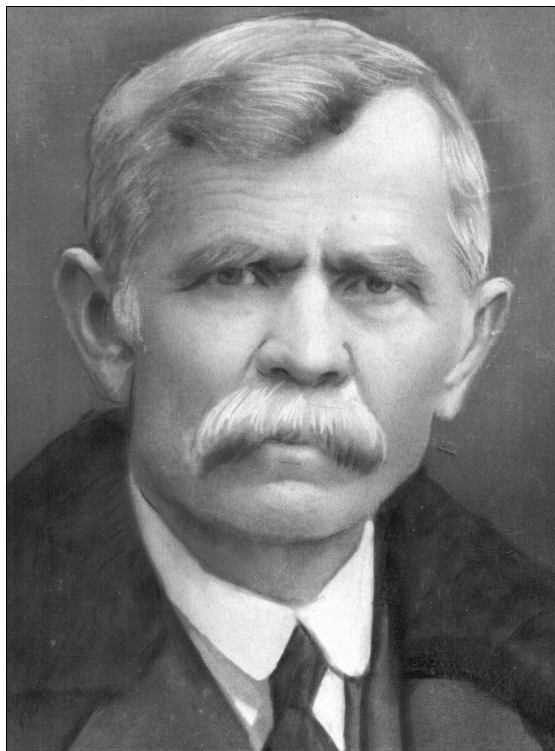
⁹⁸ Kelemen Sándor Tomi, *Bozsódi Zsigmond rövid életrajza*, kézirat, (Szalárd: Kelemen Sándor Tomi dokumentumgyűjteménye, 2012. június 8), 1.

⁹⁹ *Baptisták – Anyakönyv a felvettekről*, kézirat, 5. n. 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 28.

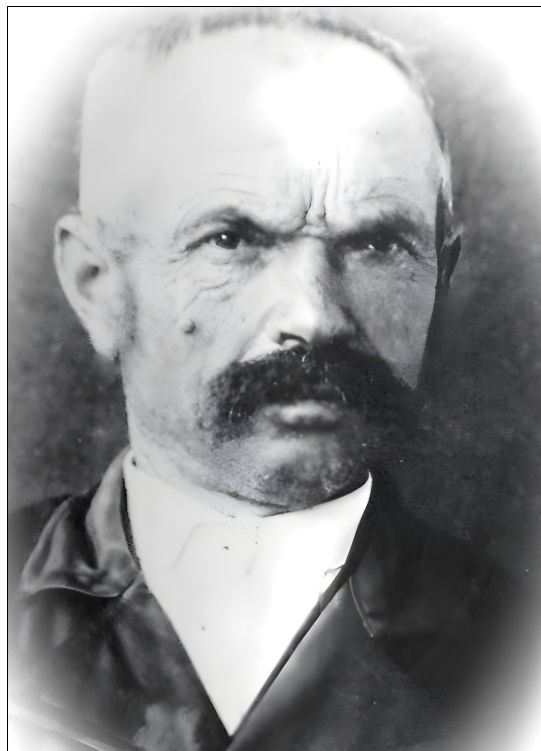
¹⁰⁰ Kiss László, *Szalárd, mint a Berettyó-menti missziós tájak központja*, kézirat, 2.

¹⁰¹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 30.

lettek a szalárdi gyülekezet első avatott munkásai. Bozsódi¹⁰² körzeti prédikátorként szolgált a szalárdi gyülekezetben és körzetében. 1916-tól a szentimrei gyülekezet csatlakozott a körzethez.¹⁰³ Az évek folyamán több bemerítést tartott. Az 1920. január 23-án bekövetkezett haláláig az Országos Bizottság tagjaként részt vett a Szabad Baptisták Szövetségének munkájában.¹⁰⁴

Kornya Mihály parasztproféta, baptista úttörőmunkás (1844-1917)

Bozsódi Zsigmond (1842-1920), a szalárdi magyar baptista gyülekezet és körzet prédikátora.

¹⁰² Lásd még az 1.9 Bozsódi Zsigmond (1842-1920) baptista prédikátor és körzeti munkás életrajza c. részt.

¹⁰³ Kiss László. *Krónika, a Hegyközszentimrei Magyar Baptista Gyülekezet megalakulásának története*. kézirat,) Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.), 4.

¹⁰⁴ Szövetségünk szervezése, In: *Az Igazság tanúja, XXIV. évfolyam, 11. szám*, (Budapest: Kiadja a Magyarországi Baptista Szövetség, 1918. június 1), 123-128. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 44.

Ez idő alatt tovább gyarapodott a közösség.¹⁰⁵ 1914. január 26-án 37 taggal megalakult a négyyszólamú énekkar,¹⁰⁶ amely azóta folyamatosan működik.¹⁰⁷

A gyülekezet történetét három nagy időszakra oszthatjuk:

Az úttörő missziómunkások kora (1891-1955)¹⁰⁸

A teológiai szemináriumot végzett lelkipásztorok kora (1955-1992)¹⁰⁹

A kommunizmus utáni kor (1992-)¹¹⁰

1. Az úttörő missziómunkások kora 1891-től, a gyülekezet megalakulásától 1955-ig, az első Bukaresti Teológiai Szemináriumot végzett lelkipásztor szolgálatba állásáig egy hosszabb időszakot foglal magában.¹¹¹ Fő jellemzője a szalárdi baptista gyülekezet dinamikus számbeli és lelki növekedése. Ebből az időszakból 55 bemenetési ünnepélyt tartunk számon.¹¹²

Az első időszakban 1891 és 1955 között a következő úttörő, laikus körzeti munkások vállaltak komoly feladatot a gyülekezet megalapításában és fejlődésében: Kornya Mihály¹¹³ 1891-től 1912-ig,¹¹⁴ illetve mint országos vezető 1917. január 3-án bekövetkezett haláláig;¹¹⁵ Bozsódi Zsigmond¹¹⁶ 1912 és 1920 között;¹¹⁷ Simon István¹¹⁸ 1923-tól 1941 áprilisáig; Hubert Szabó János feltehetően 1941-től 1947-ig; Körösi Béla 1947-től 1955-ig.¹¹⁹ A gyülekezet vezetője a kezdeti időktől 1925-ig Elek Sándor diakónus, 1925 és 1940 között Elek Lajos diakónus, 1940-től 1961-ig pedig Cséki János volt.¹²⁰

1891-ben a gyülekezet megalakulása,¹²¹ 1897-ben az imaházmegnyitó,¹²² 1906-ban az orgona vásárlás,¹²³ Bozsódi Zsigmond¹²⁴ és társainak felavatása és munkába állítása,¹²⁵ szá-

¹⁰⁵ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 27-34.

¹⁰⁶ Lásd még az 1.15 „Száz éve már, hogy tart a kegyelem...” 100 éve alakult meg a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet énekkara c. részt.

¹⁰⁷ Z. I., Örömnapi Bihar-Díószegen és Szalárdon, In: *Az Igazság tanúja, XX. évfolyam, 5. szám*, (Budapest: Kiadja a Magyarországi Baptista Szövetség, 1914. március 1), 72-73.

¹⁰⁸ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 7-102.

¹⁰⁹ Uo. 103-176.

¹¹⁰ Uo. 177-199.

¹¹¹ Lásd még az 1.1 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet rövid története* c. részt.

¹¹² Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 7-102.

¹¹³ Lásd még az 1.6 *Kornya Mihály palástja* c. részt.

¹¹⁴ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, (Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.), 3.

¹¹⁵ Meyer Henrik, Kornya Mihály, In: *Az Igazság tanúja, XXIII. évfolyam, 2. szám*, (Budapest: Kiadja a Magyarországi Baptista Szövetség, 1917. január 15), 22-23. Kirner A. Bertalan, *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*, 195-199. Bereczki Lajos, szerk., „*Krisztusért járva követségben*”, (Budapest: Baptista Kiadó, 1996), 127.

¹¹⁶ Lásd még az 1.9 *Bozsódi Zsigmond (1842-1920) baptista prédikátor és körzeti munkás életrajza* c. részt.

¹¹⁷ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3.

¹¹⁸ Lásd még az 1.5 *Simon István (1860-1941) baptista úttörő, kerületi munkás életrajza* c. részt.

¹¹⁹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 7-102.

¹²⁰ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, (Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.), 3.

¹²¹ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 1.

¹²² Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 1.

¹²³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 28.

¹²⁴ Lásd még az 1.9 *Bozsódi Zsigmond (1842-1920) baptista prédikátor és körzeti munkás életrajza* c. részt.

¹²⁵ Kiss László, *Szalárd, mint a Berettyó-menti missziós tájak központja*, kézirat, 2.

mos bemerítési ünnepély,¹²⁶ 1914-ben az énekkar¹²⁷ megalakulása mellett¹²⁸ a korszak jelentősebb gyülekezeti eseményei, amelyek fontos szerepet játszottak a gyülekezet fejlődésében a következők voltak:¹²⁹ 1919. december 12-én a Szabad Baptista Szövetség első világháború utáni alakuló konferenciája Szalárdon;¹³⁰ 1929 és 1934 között Dani Lajos gyülekezeti vénként szolgált,¹³¹ ugyanakkor Az Igazság tanúja c. baptista folyóirat főszerkesztője volt.¹³² 1933-ban Dani Lajos és felesége munkája által felvirágozott a női kör tevékenysége;¹³³ 1934. február 20 és 27 között bibliakurzust tartottak a szalárdi gyülekezetben;¹³⁴ 1935-ben az első világháborúban elkobzott sípok pótlásával az orgona¹³⁵ újbóli használatba került Bóné Gyula és Szabó Gyula által;¹³⁶ 1941. január 25-én volt a kondorosi fűvóska látogatása,¹³⁷ melynek hatására 1943-ban megalakult a szalárdi gyülekezet fűvós zenekara;¹³⁸ 1941-ben a gyülekezet 50 éves jubileumát tartották.¹³⁹

Szolgáló csoportok: 1914-től négyszólamú énekkar,¹⁴⁰ 1943-tól gyülekezeti fűvós¹⁴¹ zenekar,¹⁴² 1941 és 1942 között szájharmonika zenekar.¹⁴³ A gyülekezet 50 éves jubileuma idején

¹²⁶ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 27-45.

¹²⁷ Lásd még az I.15 „Száz éve már, hogy tart a kegyelem...” 100 éve alakult meg a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet énekkara c. részt.

¹²⁸ Z. I., Örömnapi Bihar-Díószeget és Szalárdon, In: *Az Igazság tanúja*, XX. évfolyam, 5. szám, 72-73.

¹²⁹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 44-83.

¹³⁰ Szövetségünk szervezése, In: *Az Igazság tanúja*, XXIV. évfolyam, 11. szám, 123-128. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 44.

¹³¹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 54-67.

¹³² Dani Lajos, szalárdi gyülekezeti vén *Az Igazság tanúja* című baptista folyóirat főszerkesztője volt 1929. október és 1934. június közötti időszakban. Lásd: *Az Igazság tanúja* korabeli számait.

¹³³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 62.

¹³⁴ Dani Lajos, Biblia tanfolyam Sálardon, In: *Az Igazság tanúja*, X. évfolyam, 4. szám, (Săcueni: Kiadja a Bihar és Sălaj Baptista Hitközség, 1934. április 15), 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 65.

¹³⁵ Lásd még az I.15 „Száz éve már, hogy tart a kegyelem...” 100 éve alakult meg a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet énekkara c. részt.

¹³⁶ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2.

¹³⁷ Kóródi Dániel, Körúton a felszabadult Kelet-Magyarországon. A kondorosi zenészek misszióútja., In: *A kürt*, II. évfolyam, 3. szám, (Budapest: Baptista Hitközség, 1941. március hó 15), 5.

¹³⁸ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 91.

¹³⁹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 81. A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezetben a jubileumi emlékünnepe 1942. november 15-én volt megtartva, amikor valójában a közösség megalapításának 51. éves jubileumát ünnepelték. Lásd még: A micskei körzet missziómunkája. Jubileumi hálaadó-ünnepély volt Szalárdon, In: *Békehírnök*, 48. évfolyam, 52. szám, (Budapest: Baptista Hitközség, 1942. december 26), 207.

¹⁴⁰ Z. I., Örömnapi Bihar-Díószeget és Szalárdon, In: *Az Igazság tanúja*, XX. évfolyam, 5. szám, 72-73. Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 33. Lásd még az I.12 *Az egyházi éneklés megjelenése és az orgona szerepe a magyar baptista gyülekezetekben* c. részt.

¹⁴¹ Lásd még az I.3 „Dicsérjétek őt kürt-zengéssel...” *A kondorosi fűvós zenekar missziós útja és a szalárdi fűvóska megalakulása*. c. részt.

¹⁴² Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 91.

¹⁴³ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 81.

az 1941. évi statisztika szerint a közösségnek 70 tagja volt, és szervezett ifjúsági egyesület működött.¹⁴⁴

2. A gyülekezet történelmi fejlődésének második szakasza a kommunizmus éveiben a Bukaresti Baptista Teológiai Szemináriumot végzett lelkipásztorok kora¹⁴⁵ 1955 és 1992 között.¹⁴⁶ A gyülekezet a következő pásztorok szolgálati tevékenységének nyomán lendült fel: Ónodi Gyula 1955 és 1964 között;¹⁴⁷ Horváth Ferenc 1964-től 1969-ig;¹⁴⁸ Zsisku Lajos 1969 és 1970, valamint 1974 és 1975 között;¹⁴⁹ Zeffer Antal 1970 és 1974, valamint 1975 és 1977 között;¹⁵⁰ Nagy Mihály 1977-től 1979-ig;¹⁵¹ Für Imre 1980-tól 1984-ig,¹⁵² és Kovács Gyula 1984-től 1992-ig.¹⁵³

A gyülekezet vezetője 1940-től 1961-ig Cséki János, 1962-től 1968-ig id. Elek Dániel, 1969-től 1974-ig id. Elek Gyula, 1974-től 1976-ig id. Kerekes Ferenc, 1976-től 1984-ig Elek Imre, 1982-től 1987-ig Cséki János, 1987-től 1991-ig ifj. Elek Dániel, 1991-től napjainkig Elek Béla.¹⁵⁴ Ebből az időszakból az állami szervek korlátozó intézkedései miatt 20 bemenetési ünnepélyről tudunk.¹⁵⁵

A kommunizmus időszakából a következő jelentősebb gyülekezeti események járultak hozzá a közösség fellendüléséhez: 1957-ben az utolsó körzeti szintű szabadtéri bemenet a Berettyó folyóban;¹⁵⁶ 1967. februárjában az orgona¹⁵⁷ átépítése;¹⁵⁸ a '70-es évek elején a

¹⁴⁴ Sz. Hubert János, *A Magyarországi Baptista Gyülekezetek statisztikája, Körzeti statisztika az 1941 évről, Bihar megye Micske*, (Budapest: Magyarországi Baptista Hitközség, 1941), 1-2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 82.

¹⁴⁵ Lásd még az 1.1 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet rövid története* c. részt.

¹⁴⁶ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 103-176.

¹⁴⁷ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 105-113.

¹⁴⁸ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 114-117.

¹⁴⁹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 118-119, 125-126.

¹⁵⁰ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 120-124, 127-131.

¹⁵¹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 132-137.

¹⁵² Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 138-146.

¹⁵³ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 3. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 147-176.

¹⁵⁴ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 185.

¹⁵⁵ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 103-176.

¹⁵⁶ *Bemenet 1957*, (Szalárd: Kelemen Sándor Tomi dokumentumgyűjteménye, 2011), 1. *Anyakönyv 1979*, kézirat, (Szalárd: Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet Archivuma, é. n.), 28. p.

¹⁵⁷ Lásd még az 1.15 „Száz éve már, hogy tart a kegyelem...” *100 éve alakult meg a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet énekkara* c. részt.

¹⁵⁸ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 115.

gyermekkoros megalapítása és működése;¹⁵⁹ 1973. május 20-án Crisan György vezetésével megalakult a pengetős zenekar;¹⁶⁰ 1974-ben imaházfelújítás;¹⁶¹ a lelki ébredés hatására a '70-es években az ifjúsági munka fellendül, és megalapítják az ifjúsági zeneegyüttest;¹⁶² 1982-ben ifj. Elek Gyula vezetésével megalakult a gyülekezeti férfikórus;¹⁶³ a vasárnapi iskolai munka fellendülése;¹⁶⁴ 1991. július 21-én a kommunizmus bukása utáni első szabadtéri bemerítés a Berettyó folyóban;¹⁶⁵ 1991. szeptember 8-án a gyülekezet 100 éves jubileuma.¹⁶⁶

Szolgáló csoportok: 1914-től négyszólamú énekkar,¹⁶⁷ 1943-tól gyülekezeti fúvós¹⁶⁸ zenekar, a 70-es évek kezdetén gyermekkoros, 1973. májustól pengetős zenekar,¹⁶⁹ a 70-es évek második felében ifjúsági zeneegyüttes,¹⁷⁰ 1982-től férfikórus működik.¹⁷¹ A gyülekezet 100 éves jubileuma idején, az 1991. évi statisztika szerint a közösségnek 85 tagja és 25 hozzátartozója, az énekkarnak¹⁷² 40, a férfikarnak és fúvós zenekarnak 20 tagja van.¹⁷³ Ekkor merül fel egy új imaház építésének gondolata.¹⁷⁴

3. Az 1989-ben a kommunista diktatúra bukását követően a visszakapott vallásszabadság

¹⁵⁹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 121.

¹⁶⁰ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 122-123.

¹⁶¹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 1-2. Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 125.

¹⁶² Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 129.

¹⁶³ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 144.

¹⁶⁴ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 5. Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 4. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 167.

¹⁶⁵ *Anyakönyv 1979.* kézirat, 111-121 p. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 165-166.

¹⁶⁶ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 167-173. Lásd még az 1.19 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 125 éves története* c. részt.

¹⁶⁷ Z. I., Örömnapi Bihar-Díószegen és Szalárdon, In: *Az Igazság tanúja, XX. évfolyam, 5. szám*, 72-73. Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 33.

¹⁶⁸ Lásd még az 1.3 „Dicsérjétek őt kürt-zengéssel...” *A kondorosi fúvós zenekar missziós útja és a szalárdi fúvóskar megalakulása.* c. részt.

¹⁶⁹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 122-123.

¹⁷⁰ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 129.

¹⁷¹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 144.

¹⁷² Lásd még az 1.15 „Száz éve már, hogy tart a kegyelem...” *100 éve alakult meg a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet énekkara* c. részt.

¹⁷³ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 4. Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 4. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 167.

¹⁷⁴ Id. Elek Dániel, id. Elek Béla, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 4. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 167.

hatására fellendül a misszió, a gyülekezeti élet felvirágzik, növekedésnek indul.¹⁷⁵ Az 1991. július 21-én a Berettyó folyóban tartott elő szabadtéri bemerítéskor 15 személy lett saját kérésére alámerítve Kovács Gyula és Zeffer Béla lelkipásztorok által.¹⁷⁶ Ezt újabb három szabadtéri bemerítés követte, 1992-ben a szalárdi,¹⁷⁷ 1993-ban a szentimrei,¹⁷⁸ 1995-ben pedig újra a szalárdi magyar baptista gyülekezet részéről.¹⁷⁹

Ebben az időszakban a visszakapott vallásszabadság másik rendkívüli hatásaként az ifjúság körében lelki megújulás kezdődött el. Ennek következtében évről-évre újabb bemerítési ünnepélyek sora következett. További személyek kérték felvételüket a gyülekezetbe, és lettek alámerítve a Jézus Krisztus példája szerint.¹⁸⁰ 1992 és 1996 között lelkipásztor hiányában a keresés ideje következett. 1993. október 21-én ifj. Elek Dánielt diakónussá avatták, és gyülekezeti szolgálatra rendelték ki.¹⁸¹ A fellendült ifjúsági munka keretein belül megnőtt a keresztyén ifjúsági táborok szerepe (így a Hargita Keresztyén Táboré is) a fiatalság életében.¹⁸² A fellendülő gyermekmunka keretein belül Mierlű Ilona vezetésével beindult a Molsolyklub tevékenysége.¹⁸³

A vallásszabadság másik pozitív hatásaként fellendült a diakóniai, szociális munka a baptista közösségekben. Így az 1989-es rendszerváltás után megalakult Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetségének keretein belül (gyülekezetünkkel közösen) 1992. szeptember 20-án megnyitották Szalárdon a Filadelfia Idősek Otthonát.¹⁸⁴ Mivel a Bozsódi Zsigmond¹⁸⁵ körzeti prédikátor 1920. januárban¹⁸⁶ bekövetkezett halála óta nem lakott Szalárdon lelkipásztor, 1994. május 12-én a gyülekezet elhatározza az 565. szám alatti ingatlan megvásárlását állandó lelkipásztori szolgálati lakás céljából, ami hamarosan meg is valósult.¹⁸⁷

Elhatározta a közösség egy új imaház építését is, ebből a célból id. Elek Gyulától megvásárolta a helység központjában található Béres-házát,¹⁸⁸ majd 1997. novemberében ünnepélyes alapkövetéssel¹⁸⁹ megkezdődött az építés Tőtös János lelkipásztor szolgálati ideje

¹⁷⁵ Lásd még az 1.1 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet rövid története* c. részt.

¹⁷⁶ *Anyakönyv* 1979. kézirat, 111-121 p. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 165-166.

¹⁷⁷ *Anyakönyv* 1979. kézirat, 124-127 p. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 174-175.

¹⁷⁸ *Anyakönyv* 1979. kézirat, 137 p. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 182.

¹⁷⁹ *Anyakönyv* 1979. kézirat, 140-142 p. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 182. Lásd még az 1.19 *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 125 éves története* c. részt.

¹⁸⁰ *Anyakönyv* 1979. kézirat, 111-121, 124-127, 137, 140-142, 154. p. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 165-167, 174-175, 182.

¹⁸¹ Diakónus avatás Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. V. évfolyam, 1. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 1994. január), 12. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 178-179.

¹⁸² Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 176.

¹⁸³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 173-175.

¹⁸⁴ Török Bálint, Filadelfia, In: *Szeretet, Új sorozat. III. évfolyam, II. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 1992. november), 124-125. Lásd még az 1.17 *A Szalárdi Filadelfia Noom Alapítvány Öregotthonának története* c. részt.

¹⁸⁵ Lásd még az 1.9 *Bozsódi Zsigmond (1842-1920) baptista prédikátor és körzeti munkás életrajza* c. részt.

¹⁸⁶ Kelemen Sándor Tomi, *Bozsódi Zsigmond rövid életrajza*, kézirat, 3.

¹⁸⁷ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 179-180.

¹⁸⁸ Uo. 180-181.

¹⁸⁹ Uo. 185.

alatt.¹⁹⁰ Az építkezés 2007. június 3-án tartott imaházmegnyitóval ért véget¹⁹¹ Nagy István lelkipásztor szolgálata alatt. 1996-tól Tötös János lett a gyülekezet lelkipásztora, és ezzel megalakult a szalárdi körzet Szalárd, Szentjobb, Hodos, Újfegyvernek és a Filadelfia Öregotthon részvételével.¹⁹²

Ebben az időben a körzetben a roma nép között végzett munka révén két új gyülekezet indult el,¹⁹³ és két új imaház lett vásárolva (Szalárdon és Hegyköz-Szentmiklóson) külföldi segítséggel. Ennek a munkának eredményeként a romák közül sokan csatlakoztak az újonnan indult közösségekhez, és lettek bemeztve az elkövetkeztő években tartott ünnepegeken. 2004. szeptember 26. Nagy István lelkipásztor szalárdi munkájának kezdete,¹⁹⁴ valamint a 2007. június 3-án tartott imaházmegnyitó¹⁹⁵ után a gyülekezet növekedésének egy új szakasza kezdődött el.¹⁹⁶

Újabb lendületet kapott a gyermekmunka nyári angol nyelvhetek, gyermekbibliahetek, ifjúsági keresztyén táborok, ifjúsági evangelizációs hetek szervezésével.¹⁹⁷ Dóczi Tibor, Kiss Lehel és más teológusok segítségével Nagy István lelkipásztor és Kelemen Sándor Tomi a fiatalok között végzett munkája 2008. májusától új kezdetet hozott az ifjúság és a gyülekezet életében.¹⁹⁸ A következő években újabb személyek kérték bemeztésüket, és csatlakoztak a szalárdi baptista közösséghez.¹⁹⁹

Ebben az időszakban a Nagy István lelkipásztor a helységünkben a roma nép között végzett munkájának eredményeként újabb személyek merítkeztek be, és csatlakoztak a korábban újonnan indult roma gyülekezetéhez.²⁰⁰ Az anyagyülekezet fejlődéséhez hozzájárultak a következő jelentősebb rendezvények: evangélizációk, hitmélyítő alkalmak, 2011-ben a Házastársak Konferenciájának szervezése,²⁰¹ valamint a Szalárdiak Találkozójával együtt megünnepeztük²⁰² a gyülekezet 120 éves jubileumát,²⁰³ amely alkalmából a közösség kiadta

¹⁹⁰ Uo. 183-188.

¹⁹¹ Szilágyi László, Megnyitóünnepély Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XVIII. évfolyam, 7. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2007. július), 4. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 192-193.

¹⁹² Mierlű Ilona, Egy új körzet elindulása, In: *Szeretet, Új sorozat. VII. évfolyam, 7. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 1996. július), 11. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 183.

¹⁹³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 187-188.

¹⁹⁴ Nagy István, Kettős ünnep Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XV. évfolyam, 11. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2004. november), 4. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 189-190.

¹⁹⁵ Szilágyi László, Megnyitóünnepély Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XVIII. évfolyam, 7. szám*, 2007. július, 4. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 192-193.

¹⁹⁶ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 193-199.

¹⁹⁷ Uo. 193, 195.

¹⁹⁸ Uo. 194.

¹⁹⁹ Uo. 194-197.

²⁰⁰ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez, 197-198.

²⁰¹ Kelemen Sándor Tomi, Házastársak konferenciája Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 11. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. november), 4.

²⁰² Lásd még az 1.2 Kettős ünnep a szalárdi gyülekezetben c. részt.

²⁰³ Kelemen Sándor Tomi, Kettős ünnep a szalárdi gyülekezetben, In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 10. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. október), 4-5.

könyvformában²⁰⁴ a gyülekezet 120 éves történetét „*Rejtett dolgokat szólok a régi időkből*” címmel.²⁰⁵ A könyv szerzői: Kelemen Sándor Tomi és Nagy István.²⁰⁶

A szalárdi baptista gyülekezet történetében újabb mérföldkövet jelentett a községünkhöz tartozó hegyközszentimrei baptista gyülekezet újonnan felépült imaházának 2011. szeptember 25-én tartott ünnepélyes megnyitója. Ezen alkalomból több mint 400 vendég gyűlt össze a Bihar-vidék minden részéről, köztük több fontos tisztséget betöltő díszvendég: Radu Tirlea, a Bihar megyei tanács elnöke, Szabó Ödön, a Bihar megyei RMDSZ ügyvezető elnöke, dr. Simon József, a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetségének elnöke,²⁰⁷ Kovács Gyula, a Bihar megyei Missziókerület elnöke, Zsisku Lajos nyugalmazott lekipásztor, id. Szabó Mihály nyugalmazott lekipásztor, Kuvarszki Zoltán hegyközszentimrei ref. lp. A

délutáni alkalommal az ünneplés folytatásaként újszövetségi bemerítés következett, amikor ifj. Szabó Mihály hegyközszentimrei lekipásztor hat fehér ruhást merített be.²⁰⁸ A növekvő gyülekezet vezetésében szolgál: ifj. Szabó Mihály lekipásztor, Nagy Miklós előjáró, gyülekezeti vén, Lakatos Imre bizottsági tag, Ferenczi Sándor pénztáros és Deák Endre jegyző.

1992-től 1996-ig állandó lekipásztor hiányában a keresés ideje alatt Kovács Gyula lelkipásztor, Hajas Miklós Krasznáról, Ivánitzki István, Baricsán István, Nagy-Kasza Lőrinc Szatmárról, Hoble János Micskéről és Nagy Károly Magyarlónáról segítették a pásztori munkát a közösségben.²⁰⁹ Lelkipásztorok: Tötös János, 1996. április 28-tól, 2003. július 31-ig,²¹⁰ Szűcs Sándor Biharról, mint ügyvezető lekipásztor, 2003. augusztus 1-től, 2004. szeptember 25-ig,²¹¹ Nagy István, 2004. szeptember 26-tól, 2011. szeptember 4-ig.²¹²

A posztkommunista kor jelentősebb gyülekezeti eseményei: 1992. szeptember 20. a Filadelfia öregotthon megnyitása;²¹³ 1993. október 21-én ifj. Elek Dániel diakónussá avatása;²¹⁴

²⁰⁴ Kiss Lehel, Könyvajánló, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből”, In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 10. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. október), 5.

²⁰⁵ Lásd még az 5.1 Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez* c. részt.

²⁰⁶ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, (Szalárd: Kiadja a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet, 2011), 1-209.

²⁰⁷ Lásd még az 1.8 Megemlékezés Simon István baptista úttörőről és kerületi munkásról (1860-1941) c. részt.

²⁰⁸ Szilágyi László, Megnyitó, jubileum, bemerítés, In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 12. sz.*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. december), 4.

²⁰⁹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből...” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 178.

²¹⁰ Uo. 183-188.

²¹¹ Uo. 188.

²¹² Uo. 188-199.

²¹³ Török Bálint, Filadelfia, In: *Szeretet, Új sorozat. III. évfolyam, 11. szám*, 1992 november, 124-125. Lásd még az 1.17 A Szalárdi Filadelfia Noom Alapítvány Öregotthonának története c. részt.

²¹⁴ Diakónus avatás Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. V. évfolyam, 1. szám*, 1994. január, 12. Kelemen Sándor

1994. május pásztorlakás vásárlás;²¹⁵ 1996. április 28. a szalárdi körzet megalakulása; Tötös János pásztori beiktatása;²¹⁶ 1997. ünnepélyes alapkövetétel,²¹⁷ imaházépítés megkezdése;²¹⁸ 2000 szalárdi és hegyközszentmiklósi roma imaházmegnyitó; 2004. szeptember 26. Nagy István pásztori beiktatása;²¹⁹ 2007. június 3. imaházmegnyitó;²²⁰ 2007. december 15. missziókerületi konferencia Szalárdon; 2008. május 18. új kezdet az ifjúságban;²²¹ 2009. június 21. teológiai tanévzáró Szalárdon;²²² 2011. július 9-10 házastársak konferenciája;²²³ 2011. augusztus 21-22 a gyülekezet 120 éves jubileuma²²⁴ és a gyülekezet krónikája megjelenik könyv formában.²²⁵ Ebben az időszakban 19 bemelegítési ünnepet tartottak,²²⁶ amiből 5 a roma misszióban történt.²²⁷

Szolgáló csoportok: 1914-től négyszólamú énekkar,²²⁸ 1943-tól gyülekezeti fúvós zenekar,²²⁹ 1973. májustól pengetős zenekar,²³⁰ megszakításokkal 2007-ig, 1982-től férfikórus működik a 90-es évek végéig,²³¹ 2008-tól újra megalakult az ifjúsági énekcsoport és zeneegyüttes.

A gyülekezetnek a 120 éves jubileum idején²³² 117 bemelegített tagja volt.²³³

Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 178-179.

²¹⁵ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 179-180.

²¹⁶ Mierluf Ilona, Egy új körzet elindulása, In: *Szeretet, Új sorozat. VII. évfolyam, 7. szám*, 1996. július, 11.

Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 183.

²¹⁷ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 185.

²¹⁸ Uo. 185-186.

²¹⁹ Nagy István, Kettős ünnep Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XV. évfolyam, 11. szám*, 2004. november, 4.

Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 189-190.

²²⁰ Szilágyi László, Megnyitóünnepély Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XVIII. évfolyam, 7. szám*, 2007. július, 4.

Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 192-193.

²²¹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 194.

²²² Szilágyi László, Teológiai tanévzáró Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XX. évfolyam, 7. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2009. július), 1, 6.

²²³ Kelemen Sándor Tomi, Házastársak konferenciája Szalárdon, In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 11. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. november), 4.

²²⁴ Kelemen Sándor Tomi, Kettős ünnep a szalárdi gyülekezetben, In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 10. szám*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. október), 4-5.

²²⁵ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, (Szalárd: Kiadja a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet, 2011), 1-209.

²²⁶ Uo. 177-199.

²²⁷ Uo. 187-188, 197-198.

²²⁸ Z. I., Örömnapi Bihar-Diószegeten és Szalárdon, In: *Az Igazság tanúja, XX. évfolyam, 5. szám*, 1914. március 1, 72-73.

²²⁹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 91.

²³⁰ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 122-123.

²³¹ Kiss László, *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat, 2. Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 144.

²³² Lásd még az 1.2 Kettős ünnep a szalárdi gyülekezetben c. részt.

²³³ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 199, xxiii.

Jelenleg Kovács Gyula nyugalmazott szalontai lelkipásztor az ügyintéző.²³⁴

A gyülekezet vezetősége a következő személyekből áll: id. Elek Béla gyülekezeti előjáró, Hofman András jegyző, Gergely Mihály pénztáros, id. Elek András bizottsági tag, Mierluf József bizottsági tag, id. Elek János bizottsági tag.²³⁵

Az énekkarnak 35,²³⁶ a fúvós zenekarnak 21 tagja van.²³⁷ A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet körzetéhez tartozó gyülekezetek²³⁸ a következők: Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet, Szalárdi Roma Baptista Gyülekezet, Hodosi Magyar Baptista Gyülekezet, Szentjobbi Magyar Baptista Gyülekezet, Hegyközszentmihályi Roma Baptista Gyülekezet, Poklosteleki Magyar Baptista Gyülekezet,²³⁹ Filadelfia Noom Öregotthon.²⁴⁰

Községünkben Szalárdon, Szentimrén és Jákóhodoson hét evangéliumi (evangelikál) gyülekezet működik. Ezek a következők: Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet,²⁴¹ Szalárdi Román Baptista Gyülekezet, amely 1991-ben alakult és 33 bemeztett tagja van, Szalárdi Roma Baptista Gyülekezet, amely 2000-ben alakult és 19 bemeztett tagja van, Szalárdi Román Pünkösdi Gyülekezet kb. 150 bemeztett tagja van, Hegyközszentimrei Magyar Baptista Gyülekezet, amely 1890-ben alakult és 50 bemeztett tagja van, Jákóhodosi Magyar Baptista Gyülekezet, 7 bemeztett tagja van, valamint a Jákóhodosi Evangéliumi Keresztén Testvérgyülekezet, amely 2000-ben alakult és jelenleg 24 bemeztett tagja van.

A 2011. novemberében tartott népszámlálás hivatalos adatai szerint Szalárd községnek 4264 lakosa van. A lakosság etnikai összetétele a következő: 3015 magyar, 1115 román, 117 roma, 8 arab, 3 olasz, 2 szlovák, 1 német és 1 holland. 2 személy nem jelölte meg nemzeti-ségi hovatartozását. A népszámlálás összesített adatai szerint Szalárd község lakosságának vallási eloszlása a következő: a 4264 lakosból 2348 református, 794 ortodox, 428 római katolikus, 280 baptista, 256 pünkösdi, 46 evangéliumi keresztén testvérgyülekezethez tartozó, 29 görög katolikus, 25 Jehova tanúja, 4 muzulmán, 3 unitárius, 2 lutheránus és 1 adventista gyülekezethez tartozó lakosa van. 48 személy ateista, vagy nem jelölte meg vallási hovatartozását.²⁴²

Soli Deo Gloria!

Kelemen Sándor Tomi,

Szalárd, 2012. március 3.

Bibliográfia

Anyakönyv 1979. kézirat, Szalárd: Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet Archívuma, é. n.

Baptisták – Anyakönyv a felvettekről. kézirat, Szalárd: a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet Archívuma, é. n.

Bemerítés 1957. Szalárd: Kelemen Sándor Tomi dokumentumgyűjteménye, 2011.

²³⁴ Uo. 147-176.

²³⁵ Uo. xxvii.

²³⁶ Uo. xxix.

²³⁷ Uo. xxx.

²³⁸ Borzási István, *Bibliaolvasó Vezérfonal 2011*, (Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2010), ad. loc. Lásd még az *1.19 A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 125 éves története* c. részt.

²³⁹ Kelemen Sándor Tomi, Nagy István, „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*, 198-199.

²⁴⁰ Török Bálint, Filadelfia, In: *Szeretet, Új sorozat. III. évfolyam, 11. szám*, 1992 november, 124-125. Lásd még az *1.17 A Szalárdi Filadelfia Noom Alapítvány Öregotthonának története* c. részt.

²⁴¹ Lásd még az *1.19 A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet 125 éves története* c. részt.

²⁴² A Szalárdi Polgármesteri Hivatal népességi nyilvántartása: 2011-es szalárdi népszámlálási adatok.

Borzási István. *Bibliaolvasó Vezérfonal 2011*. Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2010.

Dr. Gerzsenyi László, Miklya Luzsányi Mónika. *Mindeddig... az első magyarországi baptista gyülekezet története*. Budapest: Harmat-Wesselényi utcai Baptista Gyülekezet, 2007.

Bereczki Lajos. szerk. „*Krisztusért járva követségben*”. Budapest: Baptista Kiadó, 1996.

Szebeni Olivér. *Anabaptisták*. Budapest: Magyarországi Baptista Egyház, 1998.

Borzási István. „*Emlékezzél meg az ősidőkről!*”. Oradea: Emánuel Egyetemi Kiadó, 2010.

Id. Elek Dániel, id. Elek Béla. *A Szalárdi Baptista Gyülekezet krónikája*, kézirat. Szalárd: a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet Archívuma, 1991.

Kirner A. Bertalan. *Kornya Mihály baptista úttörő paraszt-apostol krónikája*. Budapest: Felelős kiadó: Fortin László, 1990.

Kelemen Sándor Tomi, Nagy István. „*Rejtett dolgokat szólok a régi időből...*” *Adalékok a Szalárdi Magyar baptista Gyülekezet 120 éves történetéhez*. Szalárd: Kiadta a Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet, 2011.

Kiss László. *A Szalárdi Magyar Baptista Gyülekezet krónikája*. kézirat, Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.

Kiss László. *Szalárd, mint a Berettyó-menti missziós tájak központja*. kézirat, Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, 1991.

Kiss László. *Alaffi Zsigmond életrajza bemutatásának századik évfordulójára*. kézirat, Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.

Zeffer Antal. *Hegyközszentimrei krónika, Emlékirat!*. kézirat, Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.

Zeffer Antal. *Id. Sámsoni István prédikátor életrajza*. kézirat, Nagyvárad: Erdélyi Magyar Baptista Levéltár, é. n.

Kelemen Sándor Tomi: *Bozsódi Zsigmond rövid életrajza*, kézirat, Szalárd: Kelemen Sándor Tomi dokumentumgyűjteménye, 2012. június 8.

Meyer Henrik. *Önéletrajz*. kézirat, Budapest: Magyarországi Baptista Egyház Levéltára.

Folyóiratokban megjelent cikkek

A micskei körzet missziómunkája. Jubileumi hálaadó-ünnepély volt Szalárdon. In: *Béke-hírnök*, 48. évfolyam, 52. szám. Budapest: Baptista Hitközség, 1942. december 26.

Az Igazság tanúja. 1929. október és 1934. június között megjelent lapszámai.

Dani Lajos. Biblia tanfolyam Sălardon. In: *Az Igazság tanúja*, X. évfolyam, 4. szám. Săcueni: Kiadja a Bihor és Sălaj Baptista Hitközség, 1934. április 15.

Diakónus avatás Szalárdon. In: *Szeretet, Új sorozat*. V. évfolyam, 1. szám. Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 1994. január.

Kelemen Sándor Tomi. Házastársak konferenciája Szalárdon. In: *Szeretet, Új sorozat*. XXII. évfolyam, 11. szám. Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. november.

Kelemen Sándor Tomi. Kettős ünnep a szalárdi gyülekezetben. In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 10. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. október.

Kiss Lehel. Könyvajánló, „Rejtett dolgokat szólok a régi időből”. In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 10. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. október.

Kóródi Dániel. Körúton a felszabadult Kelet-Magyarországon. A kondorosi zenészek misszióútja. In: *A kürt, II. évfolyam, 3. szám.* Budapest: Baptista Hitközség, 1941. március hó 15.

Meyer Henrik. Kornya Mihály. In: *Az Igazság tanúja, XXIII. évfolyam, 2. szám.* Budapest: Kiadja a Magyarországi Baptista Szövetség, 1917. január 15.

Mierluț Ilona. Egy új körzet elindulása. In: *Szeretet, Új sorozat. VII. évfolyam, 7. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 1996. július.

Nagy István. Kettős ünnep Szalárdon. In: *Szeretet, Új sorozat. XV. évfolyam, 11. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2004. november.

Szilágyi László. Megnyitó, jubileum, bemerítés. In: *Szeretet, Új sorozat. XXII. évfolyam, 12. sz.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2011. december.

Szilágyi László. Megnyitóünnepély Szalárdon. In: *Szeretet, Új sorozat. XVIII. évfolyam, 7. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2007. július.

Szilágyi László. Teológiai tanévzáró Szalárdon. In: *Szeretet, Új sorozat. XX. évfolyam, 7. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 2009. július.

Szövetségünk szervezése. In: *Az Igazság tanúja, XXIV. évfolyam, 11. szám.* Budapest: Kiadja a Magyarországi Baptista Szövetség, 1918. június 1.

Török Bálint. Filadelfia. In: *Szeretet, Új sorozat. III. évfolyam, 11. szám.* Nagyvárad: Kiadja a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, 1992 november.

Z. I. Örömnep Bihar-Díószege és Szalárdon. In: *Az Igazság tanúja, XX. évfolyam, 5. szám.* Budapest: Kiadja a Magyarországi Baptista Szövetség, 1914. március 1.

Statisztikák

A Szalárdi Polgármesteri Hivatal népességi nyilvántartása: 2011-es szalárdi népszámlálási adatok.

Sz. Hubert János. *A Magyarországi Baptista Gyülekezetek statisztikája, Körzeti statisztika az 1941 évről, Bihar megye Micske.* Budapest: Magyarországi Baptista Hitközség, 1941.

Megjelent:

Kelemen Sándor Tomi: „*A baptizmus megjelenése és fejlődése Szalárd községben*” megjelent nyomtatásban „*A Baptista Egyház*” címmel,

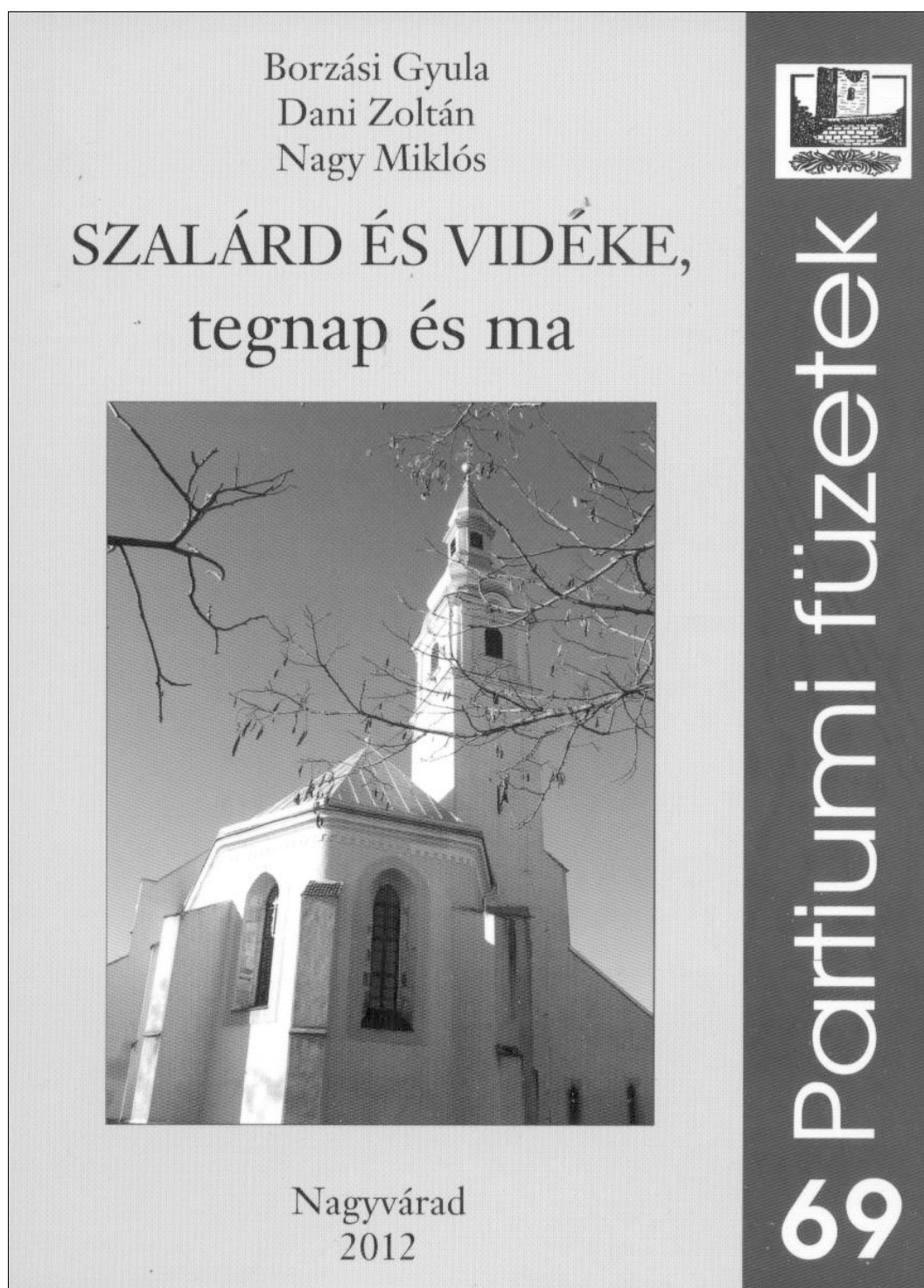
Borzási Gyula, Dani Zoltán, Nagy Miklós: „*Szalárd és vidéke, tegnap és ma*” 6. rész: Kelemen Sándor T. „*A Baptista Egyház*” címmel,

Partiumi füzetek, 69 szám, Kiadja a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság, Első kiadás, Nagyvárad, 2012, 159-181 oldalon.

Dani Zoltán, Nagy Miklós: „Szalárd és vidéke, tegnap és ma”, Kelemen Sándor Tomi: „A Baptista Egyház” címmel, kiadta a Szalárdi Polgármesteri Hivatal, Második kiadás, Szalárd, 2017, ISBN 978-973-0-24988-0, 129-145 oldalon.

A szerző írásait tartalmazó személyes weboldala:

<http://www.kelemensandortomi.tk/a-baptizmus-megjelenese-es-fejl-dese-szalard-koezsegben.html>

Szalárd és vidéke tegnap és ma

